

HOMONIMIJA I POLISEMIJA NA PRIMERIMA ENGLESKOG JEZIKA POLICIJSKE STRUKE²

Апстракт *Циљ овог рада је да представи шта су хомонимија и полисемија и колико је у појединим случајевима тешко направити јасну разлику између два појма. I лингвисти и лексикографи са тешкоћом класификују ове семантичке категорије. Који су критеријуми за одређивање разлике између полисемије и хомонимије? На који начин уредници речника класификују реч у једну од две категорије? Они који уче енглески језик за посебну струку (или у нашем случају енглески језик полицијске струке) често се suočavaju са многим проблемима, нарочито у vokabularу. Onима којима енглески језик није матерњи најproblemатиčniji део разумевања стручних текстова јесте посебан skup јединица vokabularа који смо у раду назвали полустручним vokabularом. Рећи из овог skupa често се могу наћи у неколико различитих академских дисциплина и zavise од контекста. U ову групу spadaju и наше семантичке категорије хомонимије и полисемије. U раду су такође наведени конкретни примери хомонимије и полисемије који се могу пронаћи у енглеском језику полицијске струке.*

Кључне рећи: *хомонимија, полисемија, полустручни vokabular, енглески језик полицијске струке*

HOMONYMY AND POLYSEMY ILLUSTRATED BY EXAMPLES OF ENGLISH FOR POLICE PURPOSES

Abstract *The aim of this paper is to present what homonymy and polysemy are and how difficult it is in some cases to distinguish clearly between the two. Both linguists and lexicographers have difficulties in classification of these semantic categories. What are the criteria that differentiate between polysemy and homonymy? In what way do dictionary editors classify a word into these two categories? The students of English for Specific (ESP) (or in our case English for Police - EPP) Purposes are often faced with many learning problems, especially with respect to vocabulary. For non-native ESP (EPP) learners the most problematic element of comprehending scientific and technical texts is a set of vocabulary items that has been variously labeled as sub-technical, non-technical and semi-technical. This set is commonly said to be shared across academic disciplines and to be context-dependent. This is also where our semantic categories of homonymy and polysemy belong to. The paper also presents the examples of homonymy and polysemy in English for Police Purposes.*

Keywords: *homonymy, polysemy, non-technical/semi-technical/sub-technical vocabulary, English for Police Purposes*

¹ dragoslava.micovic@kpa.edu.rs

² Овај текст је штампан латиничним писмом због специфичности његовог садржаја.

ОМОНИМИЯ И ПОЛИСЕМИЯ НА ПРИМЕРЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ПОЛИЦЕЙСКОЙ СПЕЦИАЛЬНОСТИ

Резюме *В статье предпринята попытка внимательного изучения омонимии и полисемии в случаях трудного определения разницы между этими понятиями. И лингвисты и лексикографы с трудностью классифицируют полисемию и омонимию, так как существуют различные критерии для определения разницы между данными семантическими категориями. Изучающие английский язык часто встречаются с проблемой разграничения омонимии и полисемии при усвоении лексики. Для понимания текстов по специальности важную роль имеет именно лексика, которая в данной работе именуется как полуспециальная. Такая лексика встречается в языке различных специальностей, а значение слов часто обусловлено контекстом. К таким словам относятся и семантические категории полисемии и омонимии. В статье приводятся примеры омонимии и полисемии английского языка, найденные в текстах полицейской специальности.*

Ключевые слова: омонимия, полисемия, язык специальности, английский язык полицейской специальности.

Uvod

Usvajanje adekvatnog vokabulara osnovno je za uspešnu upotrebu stranog jezika, jer bez bogatog vokabulara nismo u stanju da koristimo ni strukture ni funkcije koje smo naučili za ostvarivanje razumljive komunikacije (Rivers, 1983:125). Isto tako treba napomenuti da se za razliku od razvoja nekih drugih aspekata stranog jezika, naročito izgovora, usvajanje vokabulara ne usporava sa godinama. U stvari, Rivers tvrdi da se čini da lakše proširujemo vokabular kako sazrevamo, verovatno zato što imamo bogatije znanje o svetu oko sebe. Uz to, što se više razvija nečiji vokabular, lakše je dodavati nove reči – verovatno je najteže naučiti prvih deset reči.

Svakome ko je ikada bio u prilici da uči neki strani jezik poznato je koliko je učenje novih reči važno i u kojoj meri ono može da predstavlja izazov. Tamao kada smo naučili da reč ima neko značenje, nađemo na istu reč u nekom drugom kontekstu i vidimo da nam se to značenje ne uklapa, odnosno da u drugom kontekstu ta reč jednostavno nema smisla. Tada smo u prilici da novo značenje reči za koje smo mislili da već poznajemo potražimo u rečniku. Ne tako retko dešava nam se da kada otvorimo rečnik nađemo na veliki broj značenja jedne odrednice, ili popularno rečeno jedne reči u rečniku, pri čemu ova značenja mogu da budu slična ili potpuno različita. To bi mogao da bude opis naših prvih susreta sa pojavama homonimije i polisemije, prisutnim verovatno u svim živim jezicima sveta.

Problemi homonimije i polisemije možda još više dolaze do izražaja kada je u pitanju učenje engleskog jezika za neku određenu struku, ili u našem slučaju engleskog jezika policijske struke. U literaturi vezanoj za nastavu vokabulara u

jeziku struke (Robinson, 1991; Hutchinson/Waters, 1987; Dudley-Evans/St John, 1998) autori razvrstavaju termine u stručnom engleskom jeziku na sličan način. Uglavnom se sreće podela na (a) uskostručnu terminologiju, (b) polustručnu terminologiju i (c) opštu terminologiju. Postoji i klasifikacija L. Trimbla (Lam Kam-mei, J. 2001) po kojoj se termini u stručnom engleskom jeziku dele na: (1) uskostručne; (2) podstručne (*sub-technical vocabulary*) i (3) imenske složenice. Bez obzira na podelu, autori su saglasni da uskostručni vokabular sam po sebi ne zadaje mnogo muke većini neizvornih govornika engleskog jezika koji ili jesu ili će postati stručnjaci u određenom području i kao takvi uglavnom poznaju tu terminologiju. Najveći problem predstavlja polu/pod-stručni vokabular koji se, prema Trimblovoj definiciji, odnosi na reči koje imaju jedno ili više značenja u opštem engleskom jeziku, a koje u stručnom kontekstu dobijaju proširena ili nova značenja – dakle i ovde imamo probleme homonimije i polisemije. Pri tome, treba napomenuti da ovde ne predstavljaju veći problem reči za koje se odmah može utvrditi da moraju da imaju novo značenje u stručnom kontekstu, jer se njihovo značenje iz opšteg jezika nikako ne može uklopiti u stručni kontekst.

U ovom radu ćemo pokušati da sagledamo i ilustrujemo probleme homonimije i polisemije uopšte, a zatim i probleme homonimije i polisemije u engleskom jeziku policijske struke.

Šta su polisemija i homonimija?

Reč polisemija potiče od grčkih reči *poly* – mnogo, i reči *semeion* – znak. U brojnoj literaturi sreće se gotovo identična definicija polisemije, a to je da je to pojava kada jedna reč ima više različitih, ali povezanih značenja ili više značenja koja se u određenoj meri poklapaju. Dobar primer polisemije u engleskom jeziku je *hold*:

- I *held* the picture up to the light.
- I was *held* overnight in a cell.
- You need to *hold* a work permit.
- Mrs Smith *is holding* a party next week.
- Marxists *hold* that people are all naturally creative.
- He was finding it a strain to *hold* his students' attention.
- They'll probably *hold* the London train if we're late in.
- The theatre itself can *hold* only a limited number of people.
- Will you tell her the offer still *holds*.
- These books *hold* the bed up.
- (Primeri za *hold* su preuzeti iz *Collins COBUILD English Dictionary*)³

³ Primeri su citirani iz knjige Thornbury, S. (2002) *How to Teach Vocabulary*, Pearson Longman, str. 9.

Za razliku od polisemije, reč homonimija potiče od grčkih reči *homos*– isti, i *onoma*– ime. Ovaj termin odnosi se na pojavu kada reči imaju isti oblik ili isto zvuče, a imaju potpuno različita značenja. U engleskom jeziku postoje dodatno i homografi i homofoni. Homografi su reči koje se pišu isto, ali se izgovaraju drugačije: a *windy day* (vetroviti dan), ali a long but *windy road* (dug i vijugav put); a *live concert/where do you live?*; a *lead pipe*, ali a *lead singer*. Homofoni su takođe potencijalni izvor zabune, jer u engleskom jeziku postoji dosta reči (možda čak i više nego čistih homonima) koje se isto izgovaraju, ali različito pišu: *horse* i *hoarse*, *meet* i *meat*, *tail* i *tale*, *discrete* i *discreet*, *aloud* i *allowed*.

Razlika i razgraničavanje između polisemije i homonimije predmet je diskusija u lingvistici već dugi niz godina. U literaturi se kao najčešći primer homonimije u engleskom jeziku navode reči *bank*₁ u značenju finansijske institucije, banke i *bank*₂, u značenju obale reke. Gotovo svi se slažu da je ovaj primer adekvatan za ilustraciju homonimije. I gotovo svi se slažu da je tradicionalna definicija homonimije neprecizna.

Tradicionalno, homonimi se definišu kao reči istog oblika, a različitog značenja. Međutim, ovde bi moglo da se postavi pitanje šta je reč, pa bi diskusija mogla i da se produbi i da se produži. Lajons (Lyons, 1995:55-56) predlaže da se u ovoj definiciji reč zameni sa leksema. Lekseme definiše kao izraze koji se mogu naći pobrojani u rečniku, tj. jedinice vokabulara jednog jezika koje su konačne po broju, a od članova ovoga skupa se konstruišu leksički složeni izrazi pomoću gramatičkih pravila tog istog jezika. Ali, ova definicija bi i dalje bila manjkava u smislu da ne uzima u obzir da u mnogim jezicima veliki broj leksema ima ne jedan nego više oblika. Isto tako, ova definicija ne govori ništa o gramatičkoj ekvivalenciji.

Stoga je Lajons ustanovio pojam *apsolutne homonimije*. Apsolutna homonimija mora da zadovolji tri uslova (pored neophodnog minimalnog uslova za sve vrste homonimije – identičnost bar jednog oblika), a to su:

- 1) da značenja nisu povezana;
- 2) da su svi oblici identični;
- 3) da su identični oblici gramatički ekvivalentni.

Apsolutnu homonimiju srećemo u već pomenutom primeru *bank*₁, *bank*₂, zatim u primeru *sole*₁, u značenju đona na cipeli ili tabana, odn. *sole*₂, u značenju ribe list.

Ali, Lyons nalazi i mnogo slučajeva koje on naziva *delimičnom homonimijom*. To su slučajevi:

- u kojima je identičan (minimalno) jedan oblik i
- u kojima su zadovoljeni jedan ili dva, ali ne i sva tri od pomenutih uslova.

Na primer, engleski glagoli *find* i *found* imaju jedan isti oblik – *found*, ali ne dele i ostale oblike *finds*, *finding*, ili *founds*, *founding* itd. *Found* kao oblik glagola *find* nije gramatički ekvivalentan reči *found* kao obliku glagola *found*. U ovom slučaju, nisu zadovoljeni uslovi pod 2) i 3). Važno je napomenuti da su poslednja dva uslova za apsolutnu homonimiju logički nezavisna. Ona se obično uzimaju zdravo za gotovo prilikom tradicionalnih opisa na ovu temu.

Kada je reč o polisemiji, ona je svojstvo pojedinačnih leksema. Tako se bar tradicionalno pravi razlika. Ali, svi koji na ovaj način prave razliku između polisemije i homonimije shvataju da u pojedinim slučajevima razlika između ove dve pojave nije uvek nedvosmislena. Oni kojima je engleski jezik maternji uglavnom se slažu u tome šta pripada homonimiji, a šta polisemiji. Ali isto tako, postoji i veliki broj slučajeva u kojima će čak i izvorni govornici oklevati ili se neće slagati jedni s drugima. Koja je dakle u teoriji razlika između homonimije i polisemije?

Dva najčešće pominjana kriterijuma jesu etimologija (istorijsko poreklo reči) i povezanost značenja. Uopšteno govoreći, kriterijum etimologije ide u prilog intuiciji onoga kome je engleski maternji jezik u pogledu određenih leksema. Na primer, većina izvornih govornika engleskog jezika verovatno bi imenice *bat*₁ u značenju slepog miša i imenicu *bat*₂ u značenju palice klasifikovalo kao različite lekseme; i ove dve reči se zaista u smislu istorijskog izvora razlikuju: *bat*₁ potiče od regionalne varijante srednje engleskog *bakke*, a *bat*₂ od staroengleske reči *batt* u značenju *club*, *cudgel*. Palmer (Palmer, 1981:102) navodi da se odluke o unošenju jedinica u rečnik kao homonimnih ili polisemnih u većini slučajeva donose na osnovu etimologije. Ukoliko se zna da su identični oblici različitog porekla, oni se tretiraju kao homonimi i unose se posebno; ukoliko je poznato da različiti oblici imaju isto poreklo, čak i u slučaju da imaju različito značenje, tretiraju se kao polisemija i unose se u rečnik pod jednom jedinicom. Međutim, Palmer takođe navodi da istorija jezika ne odslikava uvek precizno sadašnje stanje. Za primer navodi *pupil*, u značenju učenik, i *pupil* u značenju zenice (oka). Istorijski, ove reči su istog porekla i kao takve bi ih trebalo smatrati primerima polisemije. Pa ipak, u današnjem engleskom jeziku one su par nepovezanih reči, dakle homonimi. S druge strane, imamo primer reči *ear* (*of a corn*) koja etimološki potiče od latinske reči *acus*, *aceris*, u značenju klas (kukuruza), koje ni na koji način nije istorijski povezano sa *ear* u značenju uva, koje etimološki potiče od latinske reči *auris*. Istorijski gledano, dakle, ove dve reči bile bi homonimi. Ali većina govornika danas smatra ih istom reči različitog značenja, dakle tretira ih kao polisemiju.

Dalje, Palmer navodi da različito pisanje ne mora uvek da znači i različito poreklo. Tako i one reči koje se u današnje vreme smatraju homonimima mogu

zapravo da potiču od istog oblika. Primeri su *metal* i *mettle*, *flour* i *flower*⁴. Ako se oslanjamo na leksikografe, dakle na rečnike, kako oni postupaju u ovom slučaju? U praksi, oni obično (mada ne i uvek) dopuštaju da odluči različito pisanje, jer reči moraju da budu poređane po alfabetskom redosledu.

Kada govorimo o intuitivnom tumačenju homonimije i polisemije, ponekada se dešava da lekseme za koje prosečni govornik jezika smatra da su semantički nepovezane zapravo potiču iz istog izvora. Homonimi *sole*₁ (don na cipeli, ili taban) i *sole*₂ (riba list), koji su već spomenuti, čine često navođeni primer. Mnogo je ređi slučaj da će izvorni govornici istorijski nepovezana značenja tumačiti kao povezana, ali i takvi primeri se mogu pronaći. Događa se da čiste primere homonimije kasnije generacije tumače kao polisemiju. Takav je primer imenica *shock*₁, u značenju stog, i *shock*₂, u značenju gusta kosa; mnogi govornici smatraju da su povezane, dok istorijski gledano ove dve reči imaju različito poreklo. Treba dakle naglasiti da etimološki povezane reči mogu vremenom toliko da se udalje po značenju da je teško uočiti prvobitnu semantičku povezanost. To znači, u stvari, da neki primeri polisemije vremenom mogu da postanu primeri homonimije.

U svakom slučaju, reč koja spada u polisemične obično će za svako od svojih značenja imati jedan ili više sinonima, a obično i odgovarajući skup antonima.

Budući da će dalje u radu biti reči o podeli stručnih termina u engleskom jeziku struke i konkretnim primerima iz engleskog jezika policijske struke, trebalo bi definisati kojeg kriterijuma ćemo se pridržavati za određivanje da li je reč o homonimiji ili polisemiji. Videli smo da su dva najčešća kriterijuma etimologija i povezanost značenja. Videli smo i na koje sve probleme pritom možemo naići. Iz svega navedenog može se zaključiti da ni izvorni govornici engleskog jezika ne mogu uvek da budu sigurni prilikom razgraničenja ove dve pojave. Budući da mi nismo izvorni govornici, te stoga posedujemo samo opštu intuiciju po pitanju jezika, ali ne i intuiciju koja se može izjednačiti s intuicijom izvornog govornika, odlučili smo da se u radu rukovodimo kriterijumom etimologije, tj. još preciznije etimološkim rečnikom engleskog jezika.⁵

Mesto homonimije i polisemije u okviru kategorije polustručnog vokabulara

Kada govorimo o učenju engleskog jezika, i opšteg a naročito onog posebne struke, leksika je jedan od najvažnijih elemenata koje treba razmatrati,

⁴ Iste primere navodi i Stiven Ulman, kada govori o tome da su granice između homonimije i polisemije fluidne. On kaže da par "flower-flour" predstavlja čiste homonime, bez obzira na istorijsku činjenicu da su prvobitno ove dve reči bile zapravo jedna reč. Ullman, S. (1957:127)

⁵ Za potrebe ovog rada konsultovan je ONLINE ETIMOLOGY DICTIONARY koji se može naći na web-stranici: <http://www.etymonline.com>

jer mnoge pojedinosti i suptilnosti koje čine vokabular nekog jezika mogu da predstavljaju prepreku za njegovo efikasno i tačno usvajanje. Razlike među jezicima koje se odnose na probleme sa značenjem reči, idiomatskih konstrukcija ili fraza mogu ozbiljno da ometaju razumevanje ili da obeshrabre one koji su se upustili u težak zadatak da nauče engleski kao drugi jezik. Kako je počelo istraživanje problema na koje nailaze oni koji uče engleski jezik, postalo je jasno da kod onih koji uče engleski za posebnu struku teškoće prevazilaze stručni vokabular. Mnogi problemi na koje studenti nailaze prilikom učenja jezika povezani su sa razumevanjem teksta, čak i kod onih studenata koji su savladali reči iz opšteg jezika na koje nailaze u stručnim tekstovima. Jedan od razloga za to jeste ograničeno poznavanje vokabulara, što podrazumeva i činjenicu da nisu svesni postojanja homonimije i polisemije. Kada je reč o učenju engleskog jezika određene struke, često se ističe da glavnu prepreku u razumevanju tekstova ne predstavlja uskostručni vokabular, kao što bi se možda očekivalo (ovde se pod terminom uskostručni vokabular misli na uskospecijalizovane reči koje koriste stručnjaci i koje studenti po pravilu upoznaju kroz druge stručne predmete), niti opšti vokabular koji se obično (ili bar u većini slučajeva) usvoji do momenta kada se studenti upisuju na fakultet. Glavnu prepreku predstavlja treća kategorija reči koja se nalazi između dve pomenute, kategorija koja čini i proporcionalno najveći deo stručnih tekstova bez obzira o kojoj struci je reč, a koja je poznata kao polustručni vokabular.

Veoma detaljan teorijski prikaz šta predstavlja polustručni vokabular daje Žaklin Lam Kam-Mei (Jaqueline Lam Kam-Mei, 2001) u uvodnom delu skraćene verzije svoje doktorske teze pod nazivom *A study of semi-technical vocabulary in Computer Science Texts*,⁶ odbranjene na Univerzitetu Egziter 2001. godine. Ona navodi da se u relevantnoj literaturi govori o tri nivoa vokabulara koji su neophodni studentu da bi mogao da koristi stručni engleski jezik. To su: 1) opšti i osnovni vokabular engleskog jezika, koji obično podrazumeva poznatu *General Service List of English Words* Majkla Vesta (GSL, 1953); 2) stručan i specifičan vokabular određene oblasti, discipline ili predmeta, kao što su biologija, hemija, informacione tehnologije i sl. i 3) ne baš najjasnije ograničenu kategoriju vokabulara koji se nalazi između prethodne dve, koju možemo nazvati podstručnim ili polustručnim vokabularom (na engleskom se sreću tri termina: *sub-technical*, *semi-technical* i *non-technical vocabulary*). U tom smislu istraživači su došli do zaključka da studenti imaju manjih poteškoća sa stručnim vokabularom, a više u poslednjoj navedenoj kategoriji.

⁶ Jacqueline Lam Kam-mei, (2001) *A Study of Semi-technical Vocabulary in Computer Science Texts*, with special reference to ESP teaching and lexicography, shortened and edited version of PhD Thesis, the University of Exeter.

Pored razlika koje postoje u imenovanju ovog posebnog skupa reči koji postoji između uskostručnog i opšteg vokabulara, pri čemu neki autori koriste termin *sub-technical* (Cowan 1974, Robinson 1980, Trimble 1985 and Tong 1993)⁷, neki termin *non-technical* (Barber 1962, Nation 1990, Tao 1994)⁸, a neki *semi-technical* (Johns & Dudley-Evans 1980, Farrell 1990, McArthur 1996)⁹, problem je još komplikovaniji jer postoje i različite definicije ovog vokabulara.

Termin *sub-technical* pri kategorizaciji vokabulara uveo je Kouvan (Cowan)¹⁰, koji ovaj segment vokabulara definiše kao „reči koje su nezavisne od konteksta, a koje se u velikoj frekvenciji pojavljuju kroz više disciplina“. Još neki autori su se u tom smislu odlučili da se ovaj termin odnosi na opšti deo vokabulara nauke koji se sastoji od reči sa širokom distribucijom kroz naučne i stručne discipline, koje ne zavise od konteksta i koje su od velike koristi za studente tehničkih nauka (Barber 1962, Stig Johansson 1975, Marriane Inmann 1978)¹¹. Ove reči obično se kvalifikuju prema kriterijumu frekventnosti, čine oko 70 odsto tehničkih tekstova i shodno tome ključne su za olakšavanje razumevanja.¹² Drugi autori usvajaju širi pogled na polustručni vokabular, tvrdeći da se on sastoji od reči koje imaju jedno ili dva opšta značenja, a da u stručnom kontekstu dobijaju specijalizovano stručno značenje. Luis Trimble je među prvima zaključio da se u engleskom polustručni vokabular u osnovi može klasifikovati u dve kategorije: reči koje imaju isto značenje u više naučnih ili stručnih disciplina (reči kao što su *function, isolate, basis, stir, boil, freeze*) – reči koje ne zavise od konteksta, i reči koje su obične, ali u stručnim tekstovima dobijaju prošireno značenje – dakle, reči koje zavise od konteksta i određene discipline.¹³

Trimble podržava već popularnu tvrdnju da ove reči podrazumevaju srednji nivo poznavanja jezika (*intermediate level*), da nisu u suštini ni stručne a ni opšte, te da čine najznačajniju prepreku pri razumevanju stručnih tekstova, jer studenti obično nisu svesni činjenice da poznate reči mogu da imaju nepoznata značenja

⁷ Citirano u: Jacqueline Lam Kam-mei, (2001) A Study of Semi-technical Vocabulary in Computer Science Texts, with special reference to ESP teaching and lexicography, shortened and edited version of PhD Thesis, the Hong Kong University of Science and Technology str. 7-10.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Citirano u: Fraser, S: The Nature and Role of Specialized Vocabulary: What do ESP Teachers and Learners Need to Know?, Institute for Foreign Language Research and Education, Hiroshima University, p. 64.

¹¹ Ibid.

¹² Inman je sprovedla jedno istraživanje na korpusu od 114.000 reči prikupljenom iz stručnih časopisa podeljenih u 10 naučnih i tehničkih polja. Uz pomoć frekvencijske analize kompjuterom i statističke analize, došla je do zaključka kada se izuzmu tzv. „stručne“ reči (koje čine 21% korpusa), pošto se identifikuju „funkcionalne“ reči (9%), preostalih 70% predstavlja polustručni vokabular. Ibid.

¹³ Ibid.

uzimajući zdravo za gotovo da ih već znaju i očekujući da značenje iz opšteg engleskog jezika ima smisla u bilo kom kontekstu. Ovakva predrasuda o značenju reči često može da dovede do zbrke i prave prepreke za razumevanje teksta.

Kasnija istraživanja podržavaju ideju da polustručni vokabular obuhvata i reči koje ne zavise i reči koje zavise od konteksta i naglašava nove odlike reči karakterističnih za pojedine discipline: specijalizovana značenja koja ove reči imaju u različitim poljima ponekada su samo metaforička produženja opšteg značenja (Li Lan, 1989)¹⁴ i takve grupe reči mogu biti polisemične ili homonimne (Steward Marshall, Marion Gilmour and Don Lewis 1990).¹⁵

Bez obzira koji termin koriste, istraživači misle manje ili više na isti osnovni koncept, pri čemu neki imaju „jednu apsolutnu definiciju za takve reči, dok ostali smatraju da je ova kategorija otvorena i fleksibilno dopušta da bilo koja reč iz opšteg engleskog jezika postane stručna, kao i da neka stručna reč postane opšta“.¹⁶

Pošto smo dakle ustanovili da homonimija i polisemija kao pojave pripadaju upravo grupi polustručnih termina, iznećemo konkretne primere iz engleskog jezika policijske struke.

Primeri homonimije i polisemije u engleskom jeziku policijske struke

Pre nego što pređemo na konkretne primere homonimije i polisemije u engleskom jeziku policijske struke, možda bi trebalo da sagledamo šta sve obuhvata ovaj jezik. Kao i delokrug rada policije, tako i terminologija vezana za taj rad obuhvata nekoliko različitih oblasti. Možda najveću oblast obuhvataju termini iz jezika prava i kriminologije, znači deo koji se odnosi na klasifikaciju krivičnih dela, na različite zakone, kazne i sl. Tu je, dalje, oblast koja se odnosi na forenziku, tragove, razne procedure koje se koriste i u drugim naukama kao što su biologija i medicina. Zatim, terminologija koja se odnosi na deo psihologije koji se bavi ličnošću izvršioaca krivičnog dela, ali i policajcem i problemima sa kojima se on susreće u svakodnevnom poslu koji mogu da dovedu do različitih sindroma. Tu je i deo koji se odnosi na ovlašćenja policije i primenu sile, zatim saobraćaj, naoružanje i opremu policije, itd. Dakle, da zaključimo, engleski jezik policijske struke se delimično poklapa sa registrima nekih drugih nauka i disciplina, ali je istovremeno dosta širok i raznolik.

Da bismo pronašli neki primer polisemije, dovoljno je da otvorimo bilo koji rečnik.

¹⁴ Citirano u: Jacqueline Lam Kam-mei, (2001) A Study of Semi-technical Vocabulary in Computer Science Texts, with special reference to ESP teaching and lexicography, shortened and edited version of PhD Thesis, the University of Exeter.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

Homonime je malo teže pronaći u rečniku jer ih je brojčano manje.

Kao što je već rečeno u poglavlju 2, najčešći kriterijumi za razgraničavanje homonimije i polisemije jesu etimologija i povezanost značenja. Budući da se u opštim rečnicima engleskog jezika mogu naći različite klasifikacije reči, to je bio dodatni razlog da se u radu pridržavamo kriterijuma etimologije i da za sve navedene primere konsultujemo etimološki rečnik engleskog jezika.

*Primeri homonimije*¹⁷

*Homonymy is a linguistic coincidence.*¹⁸

Kao što smo već napomenuli, primere homonimije je malo teže pronaći. Primere koje smo uspeli da prikupimo kao relevantne za policijsku struku možemo da podelimo u tri grupe: u prvu grupu spadali bi pravi homonimi, onako kako se definišu u najširem smislu, kao reči koje se isto pišu, isto izgovaraju, a imaju različito značenje. U drugu grupu spadali bi homografi, dakle reči koje se isto pišu, ali se ne izgovaraju isto i imaju različito značenje. Konačno, u treću grupu spadali bi primeri koji se odnose na homofoniju, odnosno reči koje se isto izgovaraju, ali se ne pišu na isti način i imaju različito značenje.

Homonimi

Kao prvi primer navodimo leksemu¹⁹ *bar*, kod koje imamo primere i homonimije i polisemije. Naime, leksemu *bar* u etimološkom rečniku možemo naći pod *bar*₁, *bar*₂ i *bar*₃. *Bar*₁, kao osnovno značenje navodi „šipka“, što potiče od starofrancuskog *barre*. Ovo značenje je kasnije prošireno u izrazu *behind bars* u smislu „u zatvoru“ i datira iz 1951. godine, i u složenici *bar code* iz 1963. godine u značenju „bar-kod“. Ovde izgleda nije teško uočiti osnovno značenje, „šipke ili rešetke“, koje se u osnovnom ili prenesenom značenju provlači kroz sve izraze. Dakle, uslovno rečeno, u slučaju lekseme *bar*₁, ako uzmemo u obzir sva njena značenja, moglo bi se možda govoriti i o polisemiji. Kada je reč o leksemi *bar*₂, u značenju „bar, taverna, šank“, ona potiče iz 1592. godine, od rešetaka koje

¹⁷ Za potrebe ovog rada, a u cilju pronalaženja adekvatnih primera karakterističnih za engleski jezik policijske struke, konsultovano je nekoliko opštih i stručnih rečnika koji su navedeni na kraju u literaturi.

¹⁸ Finch, 1995, str. 151, citirano u: Bilbija, S. (2001): *Introducing Semantics*, Komunikološki fakultet, Banja Luka

¹⁹ Lajons lekseme definiše kao izraze koji se mogu naći pobrojani u rečniku, tj. jedinice vokabulara jednog jezika koje su konačne po broju, a od članova ovoga skupa se konstruišu leksički izrazi pomoću gramatičkih pravila tog istog jezika. (Lyons, 1995:55-56). Budući da Lajons predlaže da se umesto termina reč koristi termin leksema, mi smo odlučili da u radu koristimo isti termin kao i Lajons.

su predstavljale šank na kojem su se služila pića i hrana mušterijama. Iako se i u etimološkom rečniku navodi kao posebna odrednica, čini se da se značenje lekseme *bar*₂ nadovezuje na značenja lekseme *bar*₁, pa je moguće da je vremenom primer polisemije postao primer homonimije, iako se osnovno leksičko značenje može pratiti i u drugom primeru. Konačno, leksema *bar*₃ u značenju advokata, odnosno pravne profesije, potiče iz 1559. godine. Po etimološkom rečniku, ovo značenje izvedeno je od ograde koja je razdvajala članove advokatske komore (*Inns of Court*). Studenti koji su stekli određeni položaj pozivani su da učestvuju u važnim vežbama unutar komore. Negde posle 1600. godine, međutim, ovo značenje počinje da se odnosi na rešetke u sudnici, koje su deo drvene ograde koja označava površinu oko sedišta sudije, gde zatvorenici stoje pri izricanju optužbe i gde advokat (s pravom zastupanja na sudu, ili engl. *barrister*) stoji kada zastupa odbranu. *Bar* u značenju mesta gde sud obavlja posao postaje sinonim za sud oko 1330. godine.

Naša sledeća leksema *mole* u etimološkom rečniku je zavedena pod čak četiri odrednice. *Mole*₁, u značenju „mladež“, potiče od staroengleskog *mal*, što znači, „tačka, fleka“, naročito na tkanini ili posteljini. Za mladež počinje da se koristi od 1398. godine.

He has a *mole* on his cheek.

*Mole*₂, u značenju životinje „krtice“, najverovatnije potiče od zastarelog *moldwarp*, što bukvalno znači „bacač zemlje“. I ovde, kao i u prethodnom primeru, srećemo se sa proširenjem jednog od značenja, tj. da u okviru homonimije nailazimo na polisemiju. Tako se ova reč u značenju „špijuna“ prvi put beleži 1974. godine kod Džona Le Kareja, od pojma „rovati“. Metaforički se za „osobu koja radi u tajnosti“ koristi od 1601. godine.

Perhaps the most famous examples of moles are the Cambridge Five, five men recruited as students at Cambridge University who later rose to high levels in various parts of the British government. Because of the long preparation time and the difficulty in inserting moles, they are quite rare in the top levels of espionage. For instance there is only evidence of one mole ever penetrating the CIA: Karl Koecher. Moles are far more common in police work where they are known as undercover officers.

*Mole*₃, u značenju „molo, nasip, kamene brane na ulazu u luku ili pristanište“ potiče iz 1548, od srednjofrancuskog *môle*, što znači „brana“. I na kraju, *mole*₄, u značenju „mola“ kao jedinice molekularne količine koristi se od 1902. od nemačkog *Mol*, što je skraćenica za *Molekül*. Ovde bismo i u srpskom jeziku mogli da nađemo delimičnu homonimiju u poslednja dva značenja, u slučajevima određenih padeških oblika koji se poklapaju za reči molo i mol.

Sledeći primer, leksema *cop* u američkom engleskom, u značenju policajca, pajkana, uglavnom je poznata iz popularnih filmova i serija o policajcima.

Somebody call the *cops*!

Ono što je malo poznato jeste da je reč u značenju „policajac“ nastala od glagola *cop*, što na severnobritanskom dijalektu znači „ukebati, uhvatiti“ a verovatno potiče od srednjofrancuskog *caper*, u značenju „zgrabiti, uzeti“ i latinskog *capere*, što znači „uzeti“. Oko 1925. godine se pojavljuje izraz *cop a plea*, što znači „priznati krivicu radi ublaženja kazne“.

Britanska varijanta *copper* bila bi homonim sa leksemom *copper*, koja kao imenica znači bakar, a kao glagol ima značenje prevući bakrom, pobakriti.

Homofoni

Prema Lajonsovoj klasifikaciji na apsolutnu i delimičnu homonimiju, homofoni i homografi bi spadali u delimičnu homonimiju. Delimična homonimija podrazumeva da je identičan (minimalno) jedan oblik i da je zadovoljen jedan ili dva, ali ne i sva tri uslova koji su neophodni za apsolutnu homonimiju, tj. a) da značenja nisu povezana; b) da su svi oblici identični; i c) da su identični oblici gramatički ekvivalentni.

U grupi homofona, od primera pronađenih u engleskom jeziku policijske struke, za potrebe ovog rada u kategoriji homofona izdvojićemo leksemu *heroin*, odn. *heroine*. Ove dve lekseme se različito pišu, isto izgovaraju /ˈherəuɪn/, i imaju potpuno različita značenja. Leksema *heroin* (droga heroin), potiče od nemačke reči *Heroin*, koja je nastala kao zaštitni znak koji je registrovala kompanija Fridrih Bajer za njihovu zamenu za morfijum. Smatra se da je ime izmišljeno na osnovu grčke reči *heros* zbog euforičnog osećanja koje nastaje usled ove droge.

The number of *heroin* addicts is increasing every year.

S druge strane, leksema *heroine* (junakinja), jeste ženski oblik lekseme *hero*, u značenju čoveka natčovečanske snage ili hrabrosti, koja potiče od latinske reči *heros*, u značenju „heroj“, odnosno grčke reči „*heros*“ u značenju „polubog“. Ženski oblik, *heroine*, se prvi put pojavljuje 1659. godine, od latinske reči *heroina*, odnosno grčke reči *heroine*. Ovde nailazimo na veoma interesantan slučaj, gde faktički obe lekseme koje pripadaju homofonima etimološki potiču od iste latinske odn. grčke reči, ali u današnjem jeziku imaju dva potpuno različita značenja koja bi se teško mogla dovesti u vezu bez poznavanja navedenih podataka.

The *heroine* is played by Demi Moore.

Homografi

U ovoj grupi kao primer navodimo leksemu *addict*. Kao imenica prvi put se beleži 1909. godine u vezi sa morfijumom. U varijanti *addicted* datira iz 1914. godine. Imenica *addiction* u modernom značenju u vezi sa narkoticima prvi put se pominje 1906. godine u vezi sa opijumom (ima jedan izolovani primer iz 1779.

godine u vezi sa duvanom). Izgovara se kao /'ædikt/, i ima bukvalno i preneseno značenje zavisnik:

The clinic provides counseling for (drug) *addicts*.

He is a video game *addict*.

Kao glagol, *addict* ima drugačiji izgovor /ə'dikt/, i ima nekoliko značenja:

– odati se - He *addicted* himself to vice.

– posvetiti se (čemu) - He is *addicted* to his study.

*Primeri polisemije*²⁰

Kao što smo već napomenuli, primera polisemije u rečniku jednog jezika uvek brojčano ima više nego primera homonimije. Bilbija (Bilbija, S. 2001:78) navodi da se polisemija može očekivati u jeziku jer je leksika konačan skup dok je broj predmeta beskonačan, a pojmovi koji služe za njihovu klasifikaciju su često nejasni. Stoga je u skladu sa jezičkom ekonomičnošću da identične lekseme koristi kako bi se izrazili različiti sadržaji koji se često vide kao povezani.

Ulman (Ullman, S., 1957: 117) za polisemiju kaže da je stožer semantičke analize. Posmatrano sinhronijski, to znači da jedna reč može da ima više od jednog značenja. Prevedeno na dijahronijsku ravan, to znači da jedna reč može da zadrži svoje pređašnje značenje ili značenja, a istovremeno da dobije jedno ili nekolicinu novih. Prilikom prikupljanja primera polisemije iz engleskog jezika policijske struke naišli smo na veoma interesantne podatke koji se odnose upravo na nova značenja koja neka reč dobija. Negde su podaci bili u skladu sa očekivanjima, u smislu da su savremenija značenja, ili ona koja bi spadala u engleski jezik policijske struke nastala vremenski kasnije u odnosu na osnovno značenje reči (*bug*). Negde je slučaj bio obrnut, u smislu da je danas poznatije ono značenje koje je vremenski nastalo kasnije, a da je ono što se danas može podvesti pod kategoriju užestručnog značenja zapravo prvobitno značenje reči (*magazine*). Zbog ograničenosti prostora, u ovom poglavlju ćemo se zadržati na jednom broju primera koji su nam se učinili najinteresantnijim.

Malo ko nije čuo nadimak za engleskog policajca – bobi (engl. *bobby*). Odmah nam pred oči izlazi slika policajca sa visokim šlemom koji šeta engleskim ulicama. Iako se danas ne koristi možda toliko često kao nekada, ova reč ima neobično poreklo. Naime, policajci su nazvani *bobby* po ser Robertu Pilu (Sir Robert Peel)²¹, ministru unutrašnjih poslova Engleske, koji je 1829. osnovao londonsku policijsku službu (preteču Skotland jarda). U to vreme su po osnivaču

²⁰ U ovom radu kao ilustracija dato je nekoliko primera, a svi ostali primeri mogu se naći u punoj verziji teze.

²¹ The New Encyclopaedia Britannica, Vol. 10, str. 563, u: Pavlović I., i Mićović. D. (2006) Izbor engleskih tekstova sa vežbanjima, Policijska akademija, Beograd

službe policajcima nadenuli dva nadimka, *bobbies* i *peelers*, ali se samo ovaj prvi zadržao do danas.

A *bobby* was on his beat when he heard some loud noise.

Leksema *bug*, u značenju „skrivenog mikrofona,“ tzv. „bubice“, danas je možda poznatija od osnovnog značenja, „buba, insekt“, koje potiče još iz davne 1622. godine od srednjoeengleskog *bugge* u značenju „nešto što plaši, strašilo“, a veruje se da je i pod uticajem značenja staroengleske reči *budda* koja se koristila u složenicama za bube. Smatra se da je značenje koje se odnosi na kvar mašine oko 1878. godine poteklo od Tomasa Edisona. Značenje „postaviti skriveni mikrofoni“ je iz 1919. godine.

The government planted/put a *bug* in her telephone/apartment.

Leksema *cell* je interesantna u odnosu na srpski jezik jer se u svim značenjima na koje se odnosi prevodi samo kao „ćelija“. Najstarije značenje odnosi se na manastirske sobe, a zatim od 1722. godine i na zatvorske ćelije.

The suspect was in the police station's holding *cell* overnight.

U biologiji se koristi od 17. veka, ali u značenju koje ima danas ne pre 1845. godine. U današnje vreme koristi se i za ćeliju u smislu male grupe ljudi koja radi u okviru neke veće organizacije (terrorist *cells*). Ovo značenje pojavljuje se od 1925. godine.

Oko lekseme *crack* smo bili u nedoumici da li da je svrstamo u homonimiju ili polisemiju, jer i glagol i imenica imaju isti oblik, tj. isto se pišu i isto izgovaraju, ali kod značenja dolazi i do velikih razilaženja. Ako analiziramo *crack* kao glagol, neka značenja se odnose na fizički izgled, neka na zvuk, a možemo da nađemo i nekolicinu značenja koja se posebno odnose na engleski jezik policijske struke. To su značenja pod 4), 5) i 6).

1) slomiti, pući, naprsnuti – He has *cracked* a bone in his arm.

2) odlomiti, razbiti – She *cracked* an egg into the pan.

3) pucketati – He *cracked* his whip and galloped away.

4) rešiti, razbiti (šifru) – The police finally *cracked* [=broke] the case and arrested the murderer.

– He was able to *crack* [=break] the enemy's secret code.

5) razbiti (organizaciju, lanac i sl.) – Police have *cracked* a major drugs ring.

6) obiti (sef) – Any good thief could *crack* this safe.

Međutim, *crack* kao imenica takođe ima više značenja, od kojih neka odgovaraju značenjima glagola, a kod onog relevantnog za engleski jezik policijske struke na prvi pogled nije mogla da se uoči ista semantička nit. Osim očitih poklapanja, u smislu značenja, pukotine, loma, naprsline, pucketanja, *crack* se u današnje vreme koristi i za jednu vrstu kokaina (nekada se i spominje kao *crack*

cocaine). U etimološkom rečniku zabeleženo je da se u ovom značenju pojavljuje od 1985. godine, ali se ono ne dovodi u vezu sa bilo kojim od već poznatih značenja. Daljim istraživanjem došli smo da podatka da poreklo naziva *crack* za jeftiniju vrstu kokaina dolazi u stvari od pucketavog zvuka koji on proizvodi za vreme proizvodnje i to je ono što semantički povezuje ovo značenje sa jednim od opštijih značenja glagola *crack*.²²

He is addicted to *crack*.

They were smoking *crack*.

Leksema *magazine* je u današnje vreme verovatno najpoznatija u značenju „časopis“. Međutim, ono što je interesantno, a istovremeno važno za engleski jezik policijske, pa i vojne struke, jeste da se prvobitno značenje odnosi na mesto gde se skladišti roba, naročito municija. Dakle, prvobitno značenje reči manje je poznato od značenja kasnije pripisanih istoj leksemi. Etimološki se koreni mogu pronaći u srednjofrancuskoj reči *magasin*, u značenju, skladište, italijanskom *magazzino*, odn. arapskom *makhazin*, što takođe znači skladište. Značenje „časopis“ je sa početka 18. veka i smatra se da je u stvari nastala jer se reč upotrebljavala za štampani spisak vojnih skladišta i informacija. Kada je reč o oružju, dakle opet o jeziku struke, ima i značenje „okvir za municiju“, odn. ležišta za metke u pušci, dakle opet možemo reći da je preneseno značenje mesta gde se skladišti municija. U etimološkom rečniku nismo našli nikakve podatke o ovom značenju.

Leksema *print* može da bude i glagol i imenica, i u oba slučaja ima više značenja. Kao glagol, može da ima sledeća značenja:

1) utisnuti, utiskivati, otisnuti, otiskivati; obeležiti, žigosati – The tracks of the large animal were clearly *printed* in the sand.

2) (fig.) urezati, urezivati; usaditi, usađivati – (to print upon a memory) – The memory of that day was indelibly *printed* on his brain.

3) štampati – (to *print* a book, newspapers, etc.) – They *printed* 30000 copies of the book.

4) objaviti – The photo was *printed* in all the national newspapers.

5) pisati štampanim slovima – *Print* your name and address clearly in the space provided.

6) uzimati otiske – Verovatno skraćeno od glagola *fingerprint* (to take the fingerprints of; to record the fingerprints of a person), koji je u vezi sa imenicom *fingerprint* – „otisak prsta“.

He was arrested, taken to the police station, and *fingerprinted*.

Upravo je ovo poslednje značenje interesantno za engleski jezik policijske struke, a etimološki ovo značenje datira iz 1952. godine.

²² Wikipedia, the free encyclopedia, na: http://en.wikipedia.org/wiki/Crack_cocaine

Kao imenica, *print* ima značenja uglavnom izvedena iz gore navedenih značenja glagola, a kako je za nas najrelevantnije ovo poslednje zadržaćemo se samo na njemu:

The police took her (*finger*)*prints* for their files.

Nekada je dovoljno reći samo *print* i da se zna da se misli na otisak prsta.

His *prints* were found on the gun.

U novije vreme se uzimaju i druge vrste otisaka, pa se u slučaju da iz konteksta nije jasno mora naglasiti o kojoj vrsti otisaka je reč: *footprint*, *palm print*, itd.

Zaključak

Kao što smo mogli da vidimo iz svega iznetog, semantičke kategorije homonimije i polisemije nije jednostavno ni definisati ni razlikovati. Činjenica da jedna reč ima više značenja onima koji uče engleski jezik može da predstavlja problem. Pošto su naučili jedno značenje, često imaju otpor da prihvate drugo (ili druga), nekada i potpuno različita značenja. Isto tako, neko kome engleski jezik nije maternji, dakle neko ko ga uči kao strani jezik (naročito početnici) često nije svestan postojanja homonimije i polisemije u stranom jeziku, čak i onda kada ove kategorije dobro poznaju u svom. Često ne razumeju zašto i kako jedna reč ima više sličnih, a ponekad i potpuno različitih značenja i zašto se u rečniku neka reč nalazi pod jednom odrednicom pod kojom je pobrojano više njenih značenja, odnosno zašto se ista reč nalazi pobrojana pod više odrednica u rečniku.

U radu smo pokušali da iznesemo neke definicije semantičkih kategorija homonimije i polisemije, da ukažemo na probleme koji se javljaju u pokušaju da se postavi jasna linija između njih i da navedemo neke od kriterijuma koji nam mogu pomoći onda kada nismo sigurni da li je nešto primer homonimije ili polisemije. Najčešći kriterijumi za razlikovanje homonimije i polisemije jesu etimologija i povezanost značenja. Budući da nam engleski jezik nije maternji, odlučili smo se za kriterijum etimologije, tj. porekla reči. Čak i u ovom slučaju, nekada je bilo teško sa sigurnošću utvrditi da li je nešto homonimija ili polisemija, budući da je granica između ove dve kategorije nekada toliko nejasna da se čini i da je nema. U nekim slučajevima se kod primera homonimije u okviru jednog od homonima takođe javlja polisemija (*mole₂*), a ovo je slučaj i sa delimičnom homonimijom koju nalazimo kod podgrupe homofona i homografa.

Pokušali smo dalje da pokažemo zašto su homonimija i polisemija značajne za engleski jezik policijske struke, dovodeći u vezu ove dve semantičke kategorije sa posebnom grupom u okviru vokabulara neke struke, tzv. polustručnim vokabularom. Ova kategorija reči takođe predstavlja poseban problem za sve one koji pokušavaju da nauče engleski jezik bilo koje, pa i policijske struke.

Najzad, pokušali smo da na konkretnim primerima iz engleskog jezika policijske struke ilustrujemo sve ove poteškoće o kojima je prethodno bilo reči. Tokom istraživanja i prikupljanja građe za ovaj rad, naišli smo na veliki broj interesantnih podataka o poreklu pojedinih reči, a neki od primera imaju pravu životnu priču.

I dok kod onih koji uče engleski jezik homonimi izazivaju glavobolju, njihova dvosmislenost je bogati izvor humora, kao u sledećim šalama:

Why was the picture in jail?

Because it was *framed*!

Did you hear about the policeman's holiday luggage?

It was an *open and shut case*.

A duck went to a chemist's to buy lip-salve.

"Will you be paying by cash or credit card?" asked the pharmacist.

"Just put it on my *bill*," replied the duck.

Literatura

- Bilbija, S. (2001) *Introducing Semantics*, Komunikološki fakultet, Banja Luka.
- Bojović, B. (2008) *Engleski jezik u kriminologiji*, Oktoih, Podgorica.
- Dudley-Evans, T. and StJohn, M. (1998) *Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Hutchinson, Tom & Alan Waters: *English for Specific Purposes. A Learning-centered Approach*, Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
- Lyons, J. (1995) *Linguistic Semantics: An Introduction*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Nikolendžić, V. (1998) *English Reader for Law Enforcement Officers*, praktikum, Viša škola unutrašnjih poslova, Beograd.
- Palmer, F. R. (1991) *Semantics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Pavlović, mr I., Mićović, D. (2006) *Izbor engleskih tekstova sa vežbanjima*, Policijska akademija, Beograd.
- Rivers, W. (1983) *Interactive Language Teaching*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Robinson P. C., *ESP (ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES): the present position*, Pergamon Press, 1984.
- Robinson, P. (1991) *ESP Today: A Practitioner's Guide*, New York: Prentice Hall.
- Thornbury, S. (2008) *How to Teach Vocabulary*, London: Pearson Education Limited.
- Ullmann, S (1957) *The Principles of Semantics*, Oxford: Basil Blackwell.
- Fraser, S: The Nature and Role of Specialized Vocabulary: What do ESP Teachers and Learners Need to Know?, Institute for Foreign Language Research and Education, Hiroshima University (19 March 2009)
- Lam Kam-mei, J. A Study of Semi-technical Vocabulary in Computer Science Texts, with special reference to ESP teaching and lexicography, shortened and edited version of PhD Thesis, the Hong Kong University of Science and Technology (08 May 2009)
- Wikipedia, the free encyclopedia, na: <http://en.wikipedia.org/wiki/>

- Andelić-Nikolendžić, V. i Stojov, M. (2008), *Rečnik policijskih termina englesko-srpski, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.*
- Collin, P. H. (2002), *Rječnik vlade i politike, englesko-srpski*, Ars Libri, Banja Luka.
- Hornby, A. S. (2004) *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, Oxford University Press, 2004.
- Oxford English-Serbian Student's Dictionary*, Oxford University Press, 2006.
- Ristić, S., Simić, Ž. i Popović, V. (2005), *Enciklopedijski englesko-srpski rečnik*, Prosveta, Beograd.
- Vukičević, B. (2003), *Pravni rečnik, englesko-srpski*, Jezikoslovac, Beograd.
- <http://www.etymonline.com>
- <http://www.learnersdictionary.com>

Podaci o autoru

*Dragoslava Mićović, nastavnik stranog jezika
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, Cara Dušana 196, Zemun
dragoslava.micovic@kpa.edu.rs, dragoslava.micovic@gmail.com*